

1 որտ չոս Խասսէյ ալ ծանուց որ Գոշուծ կրկին
ու կրկին կը պարտաւորի երկրին օրէնքները պահել
Իսոյց իր յայտարարութեամբը, զորն որ ինք իտային
եղամ Խաճառ ցրաց տուաւ, իր խոստովանու-
թեամբը թէ Բուրժուայի դէմ զենք կը ժողովէ, եւ
Պր. Հէկին ալ քսնի մը անձինք յանձնելով, բնա-
կանապէս պէտք է որ կասկածելի ըլլար եւ օստը
կոտորելուին ալ ասանք կառավարութեան ինտը-
նէր: Աւարիքս աս քանիս նկատուած Սոյի իշխողէ
ամենեւին քան մը պահանջած չէ, այլ միայն ծանու-
ցած է որ Բնագիտի մէջ եղամ դէպքերուն համա-

ինքն զինքը վնասած կը համարէ, եւ ինչ անդրա-
կան կատարութեան վրայ փորձաքննութիւն ունի ու
անոր ինքնայն կարելի ընել է, որպէս մէկ պարագ
մը կատարել, որն որ ամենայն կատարութիւնն ի-
րար բարեկամ տեսնող ընել կը պարտաւորի:
Այսմով ծանոց որ բոլոր աս ըմբռնունքն ընթացքը
քննելու համար յանձնարարական ժողովք մը կ'ու-
զէ տառապել: Աս խօսակցութիւններն ետեւ ել-
ն. մտից հաշուելիքն վրայ խիտ մեծ եղաւ եւ մտ-
նաւորաբար իկամեց տուրքը պահելու եւ իրոյն-
տայն վրայ ընդարձակելու համար:

Գ Ե Ր Մ Ա Ն Ի Ա

ՈՒՐԱՐԱՆ, Մայիսի 6: 1846ին Եպրիլի 4ին ելած
պաշտօնական յայտարարութիւն մ'որոշած էր, որ
Կոթոր մեծ Բրիտանիայի հպատակները, որոնք կա-
գաւորեալ ու իրենց պաշտօնականներն անցադիր
ռուսներն, որմէ իրենց Եւրոպայի հպատակ ըլլալը
յայտնապէս ցուցուի, կարենան պատուութեամբ, ա-
ռանց Պուլիերայի զեպանատունն իրենց անցադիրը
նայել տալու: Պուլիերայ ծովայինութիւնն ընել է:
Հիման աս կարգաւորութիւնը ներքին ու արտաքին
գործոց պաշտօնակց նոր յայտարարութեամբ մը
վերցաւ: Եւ այսուհետեւ Եւրոպայից ալ, ինչպէս
ամենայն ծովայինները, որոնք Պուլիերայ երկաւ
կուպեն, իրենց անցադիրը Պուլիերայի զեպանատ-
նութիւնն մէկուն նայել ու անաւարել ախտոր
տան:

Ս Ա Ր Դ Ի Ն Ի Ա

ՊՈՒՐԱՐԱՆ, Մայիսի 4: Ահիւսիւս Եւրոպայի ծանու-
ցանք, որ Լու Մարտիա պատերազմի պաշտօնական
բոլոր բանակին շրջաբերական մը իրերէն է, որով
Պուլիերայ նախաձեռն (Եւրոպայի դրօշ) յաղթիր կ'ար-
գելէ, վրան զի անոր մէջ Երան յարաւորակութիւն
նախաձեռն հիմնական արմատը դէմ
են: Աս հրամանը, որն որ նոյն լրացումը շարունա-
կաւորուն մեծ արգելք է, աստիկ գրգռութիւն
պատճառեց ու գիմարական խօսակցութեանց ալ
առիթ եղաւ: ասոր համար ներքին գործոց պաշտա-
նական նոյն լրացումը Միտիկանտի Մատենայի խմբա-
դրից կ'անել տուաւ, եւ իրեն առաջադրելի որ կամ
այսպիսի յարաւորակներ չընելով լրացիր շարունա-
կէ եւ կամ Սարգիսիայի երկիրները լծողու երկայ
Պր. Միտիկան խմբագրութիւնը լծողուց: լրացիւն
ալ դարձեցաւ:

— Գաւառի Եւր Սէ լրացիրը Եանպերի ելած
խառնութեանց վրայ յաջորդ մանրամասն տեղեկու-
թիւնը կու տայ: Եմոյս ին իրիկուն ժամը Պին
Ս. 1 ժամը հրապարակ մարդ մը բռնուցաւ: Ինչ-
պէս այսպիսի գէպերուն մէջ կ'ըլլայ նոյն տեղը
շատ բազմութիւն ժողովուցաւ: Հոն եկած քանի
մը պաշտօնականներ ալ իրենց սուրը մերկացուցին:
Սոր համար մեծ աղմուկ պատճառեց եւ նոյնն առիկ
առաջացաւ, երբ որ լուր մ'եղաւ որ մարդ մը Կոր-
նուեր ու ինկեր մեակ է: Բայց մեռած կարծաւոր
գինով մըն էր, որն որ ողբի վրայ չ'ընելով կ'ենալ
զետիւն ինկեր էր: Ետից զատ ուրիշ խառնութիւն
մը չ'եղաւ, եւ կէս գիշերն ալ զոգքը գործողները
քաշու եղաւ:

— Հիւսիսային անուն շոգենաւով 20 խաղաղի
փախստականը Բիւնիտի կառավարութեան մեր-
ժուելով Մարտի նաւորակցին, տանց մէջ կույն
նան 4 կին եւ երկու աղջիկ:

Հ Ո Ւ Ս Ա Ն Ս Ե Ր Ո Ւ Թ Ի Ն

ՀՈՒՍ, Եպրիլի 27: Ես օրերս Գորի քաղաքը
քաղաքական հեղաշուտ հանելու պիտուէր տեղ մը
գտնուեցաւ: Եւ ինքնակալութեան աստիճանները, ու
որոնք կ'երեւայ որ եկելուց զէմ ալ արդարեան-
ներ ստանալու կը ջանային (Արմիայ Սանտիֆիկի,
Ուսիայի Կարապետի եւ Պրուգոյ Պաղարիսի)
միջեւ հիմայ իրենց գործըն ալէկ յատալ կը տա-
նէին, բայց վերջին ատեններս աստիճաններ
բանն ինոյսու ու զինուոր բռնելու ալ պատրաստու-
թիւն կը անեն: Սակայն անոնք կառավարութեան
միտքն իմանալով, երբ որ երկը հոգի բռնուելու
վրայ էին, ելան փախան:

Բ Ե Ղ Գ Ի Ա

ՊՐԵՍԻՆ, Մայիսի 4: Ես քանի ժամանակ կարգաւ-
րելու վրայ աստիճաններ արկնաց տուեցաւ որոնք
փիւսաւորութիւնը սկսաւ: Պր. Պրուգիսիայի արտաքին
գործոց պաշտօնական, ասոր սկիզբը ըրաւ. հիմնական
նախադրար վիճակի վրայ ծառ մը խոսելով: Մաս-
նաւորաբար Եւրոպայի չեղդականութեան խնդրին
վրայ երկայն խօսեցաւ: Մեր չեղդականութիւնը
ըսաւ, զաշանց վրայ հաստատուած է, ինչ որ պա-
տերազմ մ'երկելու ըլլայ, ան ատեն պէտք է որ
գնեմք ինչ մէկ կամ մէկալ կողմը դաշինքները կ'եղ-

ծանի, եւ ինչ կ'ու մը փրկի եւ մը չ'ըզգաւան-
թիւնը դանդաղ ու անգին ըլլայ, այնչափ կը յար-
գուի, որչափ կ'ընէ կամ հեղեղի ատեն, ասան-
ձնական մը սեպհական իրաւունքը կը յարգուի:
Բեզգիւրի այնպէս զորութիւն մը հարկաւոր է, որ
երբ որ իրեն ինչ եւ ինչ կ'ընէ հարուած մը դա-
լու ըլլայ, կարենայ դէմ դնել, եւ ասոր համար
կառավարութեան կարծեաց համաձայն, 100,000ով
բանակ մը կարողութիւն ունի:

Բնայն ինչ գարնաւ ըմբռնելու աստիճանային
վիճակը շարունակուելով, շատին ասոր մոմտակի
եղան: Որոնք պատերազմի պաշտօնական, Պրուգի-
տը Հիւնիտորը կառավարութեան գործակաւորը,
Օսին եւ Երեմիայ պաշտօնական ալ ի նպատակ ասուն-
րացումն խօսեցան, իսկ Պր. Մանիկոս եւ Պր. Թի-
ֆրին ընդդէմ: Բայց նոր պէպք մը մեկենիմէ վիճ-
արտաքին կողմի վրայից: Պր. Թիֆրին ասուեցաւ
գրոյն դէմ կու ելաւ. համար երկրի պաշտպանու-
թիւնն նկատմամբ այնչափ ցուցումներ յաւաք բե-
լաւ, այն մեծ յանձնարարական ժողովոյն յուշում-
ներն, որուն ինքն ալ անդամ եղած էր: Աս գործ-
քէս աստիկ տրուեցան հետեւեցան, եւ դաշ-
նեցի ալ ստիպու եղաւ, շատերն ուղեւոր դադունի
յանձնարարական ժողովի ժողովուի: Բայց քանի
մը վարկենէն ետեւ, գործնալ բեմերը ժողովը
դեռն բացուցան եւ Պր. Թիֆրին կրցաւ իր խո-
սակցութիւնը յաւաք ասան: Կաշանի յանձնարա-
րական ժողովին մէջ որոշուեցաւ, որ վիճերն ամե-
նուն ասին: Ըլլան:

Հ Ո Ւ Ս Ա Ն Ս

ՀԱՅՆ, Մայիսի 5: Բողոքականաց սինհոդոս-
կան յանձնարարական ժողովին կողմէն, այլուսի
եկեղեցիներուն փառութեանց շրջաբերական մը
վրայ, որոնք կը յանձնուի որ Հոլանդայի ինչ եւ ինչ
դաւանութեանց մէջ սէրն ու մարտնչութիւնը տիրէ:

Ո Ւ Ս Ա Ն Ս

ԲԵՐԵՍՈՒՄ, Եպրիլի 26: Ահիւսիւս Եւրոպայի ծա-
նուցանք յոգնածը կը գնէ: Աւարաւ իշխանին
գահերիցութեանը երկու զինուորական դասասա-
նը, հաշմ ու ձեր զինուորաց զբաղակցոյն գողցու-
լուն վրայ աս անգեկութիւնները կու տայ: Աս դի-
տաւարան դատաստանը քննած տեսած է, որ նոյն
հիմնարկութեան յանձնարարական ժողովոյն պիւ-
նին յաւաքուն անաւար, Բողոքականի պաշտօնի խո-
հրդակար, նոյն պիւնին արկաւորին եւ ուրիշ
հին պաշտօնականներուն օգնութեամբ յանձնա-
րարական ժողովին յանձնուած գումարէն մէկ մի-
լիոնէն ունի խորիւ է: Ինչպէս եւ, կ'ըսէ նոյն
պատասխանը, որ Բողոքականը 1842էն սկսած է,
որ ժամանակ աս աս Բողոքական մասնակցի զորա-
պետները գնաւ յանձնարարական ժողովին անդամ
էին ելած, ասկէն նոյն դաւալութիւնն իրենց վար-
չութեան տունն ալ չ'է դադրած, անոր համար ալ
որեւոր զինուոր պատասխանատուութեանն արտա-
շինքը, որովհետեւ իրենց կողմէն զգուշութիւն
չ'ընէ: Ասոնց մէջ հետեւեալներն են: Ուշաքով զո-
րապետը մեկնելուն անկի յանցաւոր կ'երեւայ,
ժամը զի իր 7 տարւան յանձնարարական ժողովին
գահերիցութեան ժամանակ, գործընթացն ընթացքն
իմանալու միջոց անէր եւ իր ըրած երդումն ալ
մոռնելով՝ կրնար ինչ չտալ որ անհոգութեամբ
չարիքը հաստատուի եւ անոր միջեւ հիմայ յա-
ւաքանալուն ալ արգելք գնել: Բայց ինչ թող
տեսաւ որ հաշմին մէջ իրեն ծանօթ եղած յաւա-
քուն անկալութիւնը շարունակուի, եւ դրով ալ
ծանոցից արկիւնն քննութիւնները յանձնարարա-
կան ժողովին յանձնուած գումարին կատարեալ
հաւատարմէն չ'ընէ: Բողոքական ծովայնութիւն
պէս եւ նաւալ աստիճանի, բայց ան ալ նոյնպիսի
անհոգութեան մը համար պատճապարտ է: որով
հետեւ ինքն ալ 1847էն նոյն յանձնարարական ժո-
ղովին անդամ ըլլալով, կ'ընար քննել ու անոր մէջ
սպրդած գէշութիւններն երեւան հանել, բայց ինչ
այ Ուշաքովին հետ մեկտեղ հաշմները գումարին
համաձայն յուշուց: Արկաւոր Կառնալուկեանց,
Երպիլով, Պրուգիսի եւ Սոս Կարապետաց նաւալ
աստիճանի յանդար ըլլալուն պատճառն աս է, որ
խիտա քիչ եւ վերին ժամանակներս յանձնարարա-
կան ժողովին անդամ ըլլալու սկսած են եւ քն-
նելու ժամանակն անհոգութիւններն ալ շատ նաւալ
է: Չ'ընուորական դատաստանն աս անանց, ամէն
մէկուն յանցաւոր յուշումներն ետեւ, ըսաւ որինս
անոնց վրայ պատիւ կը գնէ:

Ա. Ս. Ուշաքով պաշտօնական հանելէն ետքը, 6 ամ-
սուան բանտարկութեան կը դատապարտուի: Բ. Բո-
ղոքով պաշտօններ կը հանէ եւ դատաստանի ու
քննութեան տունն ալ, իրեն պատճալ ժամանակ
կ'որոշէ իրեն: Գ. Արկաւորին, Արտաքին ու Ու-

սին ալ դատաստանի ու քննութեան ժամանակն ի-
րեն պատիւ գործելով անոնց տունն մէկն ալ 3 ամ-
սուան բանտարկութեան կը դատապարտուի: Դ. Ուն-
տեղեկութեան վրայ քննութեան ատենը իրեն
պատիւ գնելէն ետեւ, զինքը մէկ ամսուան ալ բան-
տարկութեան կը դատապարտուի: Ե. Դատաստանի
տանն ինկած զորապետներն պատասխանած ինչ-
քէն մեռնող Բողոքականներն զոյցած գումարին
տեղը պիտի ըլլաւ: Ա. հախաւ կայսրն ընդհանուր
զինուորական դատաստանին վճարին համեմատ,
զիւ շաքով յանցաւոր հրապարակեց, որովհետեւ
սիկայ Բողոքականներն վարքը սաւառ անարկաւ-
թեան մէջ հաստատուն կեցաւ, ուր որ Բողոքով-
ներն վարձու արժանի դրոշք մը չ'էր ըրած: Իսկ ա-
սոր հակառակ ինչ որ Ուշաքով իր պարտքը կատա-
րեաւ, ըլլար, Բողոքականներն ըսած գողութիւնը
բուն ժամանակին կը յայտնուէր: Ասոր համար ու
կայսրը զինուորական դատաստանին որոշածները
հաստատեց եւ ուղեց որ ամենայն խառնութեամբ ի
գործ դրուին:

Օ Ս Մ Ա Ն Ս Ե Ր Ո Ւ Թ Ի Ն

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, Մայիսի 2: Բեռնի լրագրի
Օսմանեան մայրաքաղաքին վրայ հետեւեալ նորագոյն
ընթաց կու տայ, որոնց աստիճաններն երաշխաւ-
րութիւնն իրեն կը լծողուց: Պերճապարտի Ժիւ-
րիտ գերատաւանը սեպհական արանութիւն ասեր
է երկաւորուց (երկաւոր ծածկ) շինութեան հա-
մար: Եւ ինչպէս կը լուի, իսկընտ Երկաւորէն
Վառնա ու Եւրոպային (Բեռնի) Վառնա: Աս
ուրախութիւնը, ինչ հաստատ է նէ, ամենայն բա-
րեկաւորութիւնը կը փոխադրուի, որովհետեւ նոյն
շոգեկառաց սկիզբաւորութիւնը բոլոր Օսմանեան
անկութեան եւ մասնաորակէն ազգին ու յառա-
ջադիմութեան մեծ նեցուկներն մէկն ըլլալով գա-
նիկայ սկսելու, կատարեալ եւ հիմնուած մէկ զլու-
կեցողներն ալ անշուշտ շատ մեծ պատիւ ու երե-
ւելի արգիւնք է: Նմանապէս կը պատուի յիշեալ
օրակները, որ մեծաշաք Պիլիզիկեան ընտանիքն
ալ բովանդատութեան (հանքի հանքու պիտու-
րութեան) պատնեկութեան ասեր է, որն որ դար-
ձեալ Օսմանեան տէրութեան ընդարձակ երկիրնե-
րուն մէջ, ուր բաւական հանք կայ, յառաջացեալ
բովանդատութեան պիւրութիւններով ու փորձեալ
կարգերով ի գործ դրուած ատեն շատ բնիկայ
պատկեր կրնայ բերել ինչ ընդհանուր եւ ինչ
մասնաւոր նկատմամբ, որոնց երկուքն ալ յաջող-
լուն որոտքին բարեկամութիւններ կ'ընեն: —
Իսկ Սուրբ սեղանայ խնդիրներուն վրայ կը հաստա-
տէ նոյն լրագրի, ինչ հաշմութեամբ եւ յառա-
ջուն փիւսիկ միջոց պահելով ըմբռնուլ յոյս կայ
եւ միանգամայն ինչ հոլանդ Գերապետին, պատիւ-
տընն ու Սինհոդոսը բարձրագոյն Գործն Կառնալի
իրենց վրայ անհոգութեամբ պաշտպանու-
թեան համար հարցուած ատեն նոյն խնդիրը բո-
յառապէս որոշել են:

Մասնէ եւ ուրիշ ասանց նման համարաներուն
վրայ, որոնք շատիւն սիրան անհանգիստ կ'ընեն,
Բեռնի ու Կոստանդնուպոլիս Եպրիլի 26ին հետե-
ւեալ յոգնածը կը գնէ: Կարապետ հաշմարտ է եւ
Երեւան պաշտօնական տէրութեանը ներքին յարա-
բերութեանց միտ գնելը, ընդհանուր խաղաղու-
թեան անխախտ պահպանուն հաստատուն տալով
վարկութիւն կը տեսնուի: Հոն ամէն տեղ նիւթան-
ու յարկոյն շահէր կը մասաւորենն ու կատա-
րութեանց իրար հետ ունեցած փոփոխ յարաբե-
րութիւնները հաստատուն հիմանց վրայ կը կայանա-
նոր համար կրնար հաստատուի, որ տէրութեան
մը պէս ընկերութեան ամենէն հարկաւոր բաներու
մէջ կատարութիւններն անանկ իրարու համա-
խորհ են որ ալ անէին չ'ընէրաւ բաղձապիւլ: Եւ ինչ
ալ ներքին իշխանութեան ու զանազան ազգայ մէջ
եղած զաշմեցումներու յարգութիւն կը պահպանու-
նը ընդհանուր ծառարարութեանց ծաղկիլը, իրենց
հպատակներուն բարոյական յաւաքացումն ու ի-
րենց արդէն ունեցած յարաբերութեանց բանաւոր
ու աստիճանաւ յաւաքանութիւնը կը տեսնան:

Կառնալու խնդիրն ազատ եղող քննիչ մը յոյ-
տին կը անանկ ինչ բարձրագոյն Դուար ու փոքր
կամք, հասցու նաւ. իրար աս ծովուն գործակց
է: Ամէն եւրոպական անկութեանց պէս ինքն ալ
կը զոյց ընդհանուր խաղաղութեան հաստատուն
պահպանուն անհանգիստ բողոքը, անոնց պէս կը
ջանայ այն յառաջադիմութիւններուն զորոնք եր-
կիր կը տան: զանազան տէրութեանց մէջ եղող
զաշմագրութիւնները կը յարգուի: Ա՛յ կրնայ, փե-
հախաւ Ուշաքովին գահ երկելէն ի վեր, Օսմանեան
տէրութեան երկրորդ պարուն ինչ զաշմագրութեանց
գէտ ըրած է: Արմայ մի մէկը ասոնց մօտը հաստա-
տել ինչ Օսմանեան տէրութիւնն ամենէն մեծ ջանքը

